

Сумський державний
університет –
провідний вищий
навчальний заклад
України

Згідно з результатами січневої редакції міжнародного рейтингу Webometrics СумДУ підтвердив 5-те місце серед українських ВНЗ, затвердивши свої позиції серед 10 відсотків кращих ВНЗ світу. Крім нашого університету до Топ-5 рейтингу також увійшли КНУ ім. Тараса Шевченка, НТУУ «КПІ», ХНУ ім. В. Н. Каразіна й Таврійський національний університет ім. В. І. Вернадського.

Рейтинг Webometrics оцінює більше 24 тис. ВНЗ світу та укладається з 2004 року однією з найбільших наукових установ Європи – Національною дослідницькою радою Іспанії. Найбільшу вагу в рейтингу (сумарно 80 %) займають показники цитованості ВНЗ у мережі Інтернет та БД Scopus.

Нагадаємо, що згідно з іншим вебметричним рейтингом 4ICU, СумДУ посів 4-ту позицію серед ВНЗ України за популярністю веб-ресурсів, а за даними дочірнього рейтингу Webometrics СумДУ ввійшов до трійки українських вишів за цитованістю в базі Google Scholar.

Січень-лютий 2016 р. * Розповсюджується безкоштовно

№ 1–3 (361–363)

РЕЗОНАНС

ГАЗЕТА СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЯКІСТЬ В УСІХ СКЛАДОВИХ

На конференції трудового колективу, що відбулася наприкінці січня, про підсумки роботи СумДУ в 2015 році та основні завдання на 2016 рік прозвітував ректор А. В. Васильєв. Зокрема підкреслив, що найважливіші показники дають право вважати минулий рік успішним, і висловив щирі вдячність усім колегам, менеджменту і студентському активу за ту атмосферу порозуміння, творчості, дружньої командної роботи, яка панує в нашому університеті. Говорячи про майбутнє, ректор наголосив, що «для успішного вишу немає іншого шляху, ніж шлях випереджального інноваційного розвитку, розбудова університету дослідницького типу». Саме так і планується робота університету в майбутньому, для чого акцент постійно робитиметься на якості в усіх складових його діяльності.

«...Будемо вдосконалювати нашу методику рейтингу структурних підрозділів, орієнтуючись на нормативи європейського та світового науково-освітнього простору, нормативи ліцензування та критерії, які визначають статус національного та дослідницького університету, – конкретизував ректор. – Нам необхідно розвивати мотиваційний і передусім фінансово-мотивувальний менеджмент, ширше його застосовувати за всіма напрямками як для структурних підрозділів, так і безпосередньо для співробітників відповідно до визначеної результативної діяльності».

Як одну з головних подій 2015 року А. В. Васильєв назвав рішення щодо об'єднання зусиль колективів Української академії банківської справи та Сумського державного університету для розбудови істотно конкурентоспроможнішого вишу. І відзначив, що воно матиме вагомий стратегічний наслідок, а завданням на найближчий період визначив об'єднання обох колективів єдиною філософією...

Повний текст узагальнювального звіту ректора надрукований у додатку до газети «Резонанс» та на сайті Сумського державного університету.

Також на конференції на конференції трудового колективу СумДУ розглянуто питання щодо виконання колективного договору за 2015 рік.

Суми – Порто – Суми – с. 5

Студпрофкомівці у Львові – с. 2

Голова представницького органу профспілкових організацій університету Валентина Боровик розпочала свій виступ на конференції трудового колективу (поєднується зі щорічною звітною профспілковою конференцією) з того, що нагадала – головним завданням профспілки є **соціальний захист** працівників університету, який стосується насамперед фінансового забезпечення. Останнє ж неабияк впливає на морально-психологічний клімат у колективі.

Як і раніше, значна увага в СумДУ приділялася розвитку **соціальної** сфери. Основні моменти цього закріплені в колективному договорі, що розробляється та контролюється профспілкою працівників освіти, до складу якої входить понад 98 % працівників університету. Готуючись до конференції, восени минулого року звітні профспілкові збори пройшли в усіх ланках профспілки СумДУ – від профгрупи до профбюро факультетів/підрозділів/інститутів, на яких обговорено досить детально всі наші успіхи та проблеми, зокрема зроблено й аналіз виконання колективного договору за 2015 р. та розглянуто пропозиції щодо його нової редакції на 2016–2018 рр. Усі ці матеріали були заздалегідь розміщені на сайті профкому СумДУ (www.profcom.sumdu.edu.ua) й бажаючи мали змогу ознайомитися з ними до конференції.

Доповідач зазначила, що з точки зору **соціального партнерства** адміністрації та профспілки університету можна говорити про **три блоки** питань: організаційна робота, соціально-економічні та соціаль-

ПЕРЕКООНЛИВІ ФАКТИ

но-побутові питання, оздоровча, культурно-масова й спортивна робота.

Щодо організаційної роботи вона повідомила про підсумки VIII з'їзду галузевої профспілки в 2015 р., про позицію всіх ланок профспілок у відстоюванні прав освітян, особливо у процесі формування нової законодавчої бази та дотриманні всіх положень існуючої. Звернула увагу присутніх на істотне збільшення кількості первинної профспілкової організації університету (за п'ять років – із 2010 до 2568 членів). Лише в минулому році до нашої профспілкової сім'ї приєдналася профспілка Шосткинського ліцею СумДУ, істотно збільшилося членство у профспілці освіти в машинобудівному коледжі.

Зробила особливий акцент на **правовому захисті** членів профспілки, зокрема на фактах, що спостерігались у порушенні прав під час звільнення працівника в одному з технікумів університету та поновлення на роботі після втручання профспілки, розгляді закономірності не продовження контракту з деякими працівниками і відстоюванні дій у правовому полі, своєчасною та в повному обсязі виплатою заробітної плати тощо.

Аналіз блоку соціально-економічних та соціально-побутових питань показав, що всі показники порівняно з 2014 р. значно зросли. Загальна сума витрат на реалізацію колективного договору в 2015 р. – понад **50 млн грн**, а пункти, що не виконувалися, взагалі відсутні. Зросла матеріальна допомога університетівцям, упродовж минулого року введена та виплачувалася щомісячна премія всім категоріям працівників СумДУ (25 % посадового окладу), що надважливо, зважаючи на кризові часи. Крім того, завдяки діючій в університеті унікальній системі субрахунків та потужній нормативній базі здійснювалося мотиваційне преміювання, а також традиційно виплачувалися премії до свят, ювілеїв, народження дітей, захисту дисертацій тощо. За минулий рік лише профком надав допомоги членам колективу на суму понад

241 тис. грн. Постійно зростає не лише сума виплат, а й розмір. Так, профспілкову допомогу збільшено більш ніж до 2000 грн (за особливо складних ситуацій). Із 2015 р. у колективному договорі встановлено додатково по 500 грн на оздоровлення непедагогічних працівників та запропоновано на затвердження конференції збільшення даної допомоги у 2016 р. до 1000 грн.

Щодо оздоровлення, культмасової та спортивної роботи голова профспілкової організації СумДУ також повідомила інші факти позитивної динаміки. Зокрема про це свідчить повна компенсація 14-денної курсівки до санаторію-профілакторію університету (**700 грн**), **безкоштовне** відвідування басейну, тренажерних залів, інших спортивно-оздоровчих об'єктів (лижні та водно-веслова бази, СОЦ «Універ»), інші види оздоровлення та відпочинку. Так, компенсація за путівку на відпочинок в дитячому оздоровчому таборі «Універ» влітку 2015 р. становила 2500 грн на дитину, а батьківська доплата становила всього 450 грн.

У сфері культурно-масової роботи, як повідомила В. Боровик, упродовж минулого року продовжувалися культурно-походні до театрів та філармонії, організовувались екскурсії, відбулася низка заходів із проведення Новорічних та Різдвяних, ювілейних та освітянських свят, 8 Березня, ветеранських заходів тощо. Головна наша гордість – це 4 художні колективи університету, що декілька років тому одержали звання «Народний колектив профспілок України» та підтверджують його. А ще – конкурс художньої самодіяльності серед працівників «Весняні передзвони», який проводився як щорічний і, на жаль, тимчасово призупинений через складну ситуацію в країні. Зараз значна увага приділяється допомозі воїнам АТО та членам їхніх сімей.

Про спортивно-масову роботу переколиво свідчать і Спартакіада «Здоров'я», і «Веселі старты», і змагання

«Тато, мама, я – спортивна сім'я», і фотоконкурс «Спорт не лише корисно, а й модно». Лише здоровий спосіб життя, заняття спортом, підкреслила профспілковий лідер, – запорука того, що ми справимося з найскладнішими завданнями, що стоять перед університетівцями.

Із наведених та ненаведених (за браком газетної площі) фактів маємо право сказати, що СумДУ на сьогодні є провідним навчальним закладом не лише регіону, а й України як за показниками якості навчання й наукової роботи, так і **соціального партнерства** між адміністрацією та профспілками університету. Цілком закономірно, що ЦК галузевої профспілки відзначив ректора А. Васильєва спеціальною нагородою **«За соціальне партнерство»**, наш колектив неодноразово був лідером обласного конкурсу на кращий колективний договір та призером на всеукраїнському рівні.

Профспілка брала активну участь у різноманітних соціальних проектах («Університет, дружній до сім'ї», «Інтелект Сумщини» та ін.), що дозволило влітку 2015 р. одержати СумДУ звання переможця всеукраїнського конкурсу «Знову до роботи» – «Кращий роботодавець». Соціальний напрямок роботи університету оцінений найвищим показником **5*** за результатами аудиту світового рейтингу **QS**.

На завершення виступу доповідач повідомила про зміни та пропозиції до нової редакції колективного договору на 2016–2018 рр., який делегати після обговорення затвердили одноголосно. З текстом оновленого колективного договору СумДУ (у розділі **нормативна база**) та на сайті профкому.

В. Боровик подякувала всьому профактиву університету, особливо головам профбюро факультетів/підрозділів/інститутів за їх активну позицію, адміністрації університету за розуміння та спільне вирішення тих проблем, які майже щоденно ставить перед нами життя.

БЕРУЧИ В ЦІЛОМУ

«Резонанс» поцікавився, чим займалася минулого року і профспілкова організація студентів СумДУ, тож редакція звернулася за відповіддю до її голови Анни Яковлевої.

Як і в минулі роки, пріоритет віддавали захисту соціальних прав студентів. Зокрема проводили перевірки відповідності навчального навантаження нормам, оптимізували на прохання студентів розклад занять, розбиралися з іншими їхніми скаргами (щодо призначення дисциплін за вибором, роботи медпункту, умов проживання у гуртожитках тощо). Голови профбюро брали участь у засіданнях вчених рад, виховних комісій та комісій з переведення студентів на бюджетну форму навчання.

На обліку у профспілці перебувають 108 студентів-інвалідів, 74 студенти, позбавлені батьківського піклування, 2 студенти-«чорнобильці» та 9 студентів, які мають дітей віком до 3 років. Кожному з них надавалася матеріальна допомога, видавалися подарунки до свят. Позитивна динаміка спостерігається й у питаннях матеріального забезпечення студентів і аспірантів за рахунок профспілкових коштів. Жодному члену профспілки не було відмовлено в наданні допомоги. Усього такої за минулий рік виплачено 100 спілчанам на загальну суму 39 705 грн.

Звісно, займалися й оздоровчою роботою, зокрема організацією літнього та зимового відпочинку студентів та аспірантів. Вони отримали путівки з частковою компенсацією їх вартості (300–500 грн) в СОБ «Чорноморка» (м. Одеса), на курорти Золоті Піски, Сонячний Берег, Несебр (Болгарія), до інших лікувально-оздоровчих комплексів та баз. Усе це в рамках міжгалузевої програми «Оздоровлення студентів», затвердженої МОН України, Державним комітетом у справах сім'ї, дітей та молоді та Асоціацією правозахисних організаторів студентів Украї-

ни. Усього за рік оздоровлено 172 студентів та аспірантів на загальну суму 87156 грн.

Комісія громадського контролю нашої профспілки проводила рейди-перевірки умов обслуговування в їдальнях, буфетах та кафетеріях університету, зіставлення цін на продукцію з її якістю. Якщо виникали певні проблеми, то їх обговорювали на засіданнях громадської ради з питань організації харчування в СумДУ й оперативно вирішували.

А житлово-побутова комісія проводила рейди-перевірки стану секцій та умов проживання в гуртожитках СумДУ, за результатами яких вживалися дієві заходи адміністрацією студмістечка. Так, вирішено проблему низької якості надання послуг доступу до мережі Інтернет у гуртожитках № 2 та № 3 й невідповідності якості тарифам. Тепер студенти безкоштовно користуються мережею. Надавалася організаційна й фінансова допомога у проведенні туристичних зльотів мешканців студмістечка, змагань із тенісу, конкурсів «Краща пара гуртожитків», «Ідеальна пара осені» тощо.

Члени комісії культури та спорту, а також голови профбюро брали активну участь у проведенні Днів відкритих дверей в університеті, Днів факультетів та спеціальностей. Організували екскурсійні поїздки до Запоріжжя (на о. Хортиця) та Львова для 125 студентів і аспірантів. А ще – 3 поїздки на матч Ліги Європи (ФК «Динамо» – ФК «Евертон», ФК «Динамо» – ФК «Челсі») і на матч збірних команд України й Іспанії. Квитки нашим спілчанам надавалися за зниженими цінами. Щотижня влаштовувалися кіносеанси для студентів й аспірантів за зниженими цінами в кінотеатрах «Дружба» та «Космос», відвідини.

За традицією ми нагороджували учасників усіх культурно-масових та спортивних заходів університету («Золотий інтеграл», міжфакультетський кубок КВН, «Міс СумДУ-2015», «Кращий студент СумДУ», інші). За раху-

нок профспілкових коштів надавалася фінансова допомога для участі команди КВН «Любимая» у міжрегіональній грі-кубку КВН, де здобута перемога.

Членами комісії з працевлаштування, голова якої очолює студентську агенцію з працевлаштування студентів і випускників СумДУ, ведуться пошук вакансій, підтримка сайта студентської біржі праці та групи в соціальній мережі ВКонтакті. Влітку 20 студентів СумДУ працевлаштували вихователями-культурними організаторами у дитячому таборі оздоровлення та відпочинку «Супутник» на березі Чорного моря на Херсонщині (с. Лазурне). Наразі Агенція готує опитування студентів та цикл тренінгів щодо підвищення особистісних компетенцій для подальшого працевлаштування.

Продовжуємо підтримувати зв'язки з колегами. Так, представники профкому взяли участь у семінарах-нарадах активу профспілкових організацій студентів України, що проводились Асоціацією правозахисних організаторів студентів України, членом якої є й наша профспілка, а також у Міжнародній науково-практичній конференції «Функціонування студентських організацій у вишах...» і засіданнях молодіжної ради при обласній раді профспілок. До Міжнародного дня студента на базі СумДУ проведено захід у рамках проекту «Школа студентських ініціатив» за участі студентів вищих навчальних закладів Сумщини, що мистив тренінги з розвитку молодіжної політики Сумщини та мотивації особистісного зростання у груповій взаємодії.

Також продовжуємо виготовляти посвідчення студента й викладача міжнародного зразка «ISIC» та «ITIC», а також європейські молодіжні картки «EURO<26», власники яких мають право на знижки в межах України та за кордоном. За рік виготовлено 152 посвідчення.

У 2016 р. профспілковий комітет продовжує діяльність за всіма напрямками з впровадження нових форм і методів роботи, акцентуючи увагу на більш тісній співпраці з профгрупоргами й безпосередньо усіма членами профспілкової організації для підвищення рівня їх поінформованості щодо профспілкових пільг під час проведення спортивних, оздоровчих, культурних та інших заходів.

РЕЙТИНГИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ І ПЕРСПЕКТИВ

Нещодавно у рамках відкритого семінару, що зібрав чимало викладачів, співробітників та студентів СумДУ, відбулася презентація монографії наукового співробітника Центру російських та євразійських досліджень Університету Утсали (Швеція), старшого наукового співробітника Інституту вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, члена Ради Фулбрайтівського товариства, доктора філософських наук Сергія Курбатова.

Навіть сама назва монографії «Феномен університету в контексті часових та просторових викликів» не може не зацікавити кожного, хто розуміє важливість якісної університетської освіти сьогодні, коли кризи різних рівнів та масштабів переслідують не лише Україну, а й найбільші країни та союзи світу. Ідея та місія сучасного університету, на думку відомого науковця, полягають саме в цьому, що він і доводить у своїй монографії.

У правильному розумінні керівництвом СумДУ викликів часу вбачає

С. Курбатов причину того, що наш університет за досить короткий проміжок часу пройшов шлях від регіонального вишу до престижного університету світового рівня, здобувши три зірки у рейтингу QS.

До речі, університетські рейтинги стали ще однією головною темою проведення семінару. Автор монографії розглядав їх як міру академічного простору, основні індикатори стану того чи іншого університету, зробив короткий екскурс у передумови та історію їх виникнення. У ході активного діалогу, який розпочався між ним і учасниками семінару, дійшли висновку, що рейтинги сприяють формуванню цінностей дослідницької культури та інтернаціональності в університетському середовищі, що, у свою чергу, сприяє випрацюванню стратегічних і тактичних перспектив, прогресивному реформуванню університету як соціальної інституції. Орієнтація на рейтинги та їх показники дозволяє значно покращити імідж університету в національному й міжнародному освітньому просторі, що й демонструє сьогодні наш університет. На переконання С. Курбатова, СумДУ має не зупинятися

на досягнутому й прагнути досягти домінування у Східно-Європейському університетському просторі. Відповідаючи на запитання, на що необхідно орієнтуватися сучасному

викладачеві, щоб підвищувати освітні показники й авторитетність вишу, науковець відповів: «По-перше, потрібно більше уваги приділяти вивченню іноземної мови, бо це і є «золотий ключик» до глобального академічного царства, по-друге: намагатися більше публікувати свої праці у наукових виданнях, реєструватися у різноманітних освітніх базах і займати там гідні місця».

На завершення семінару поважний гість зазначив, що місія університету за сучасних умов – це певний ціннісний консенсус його співробітників, науковців,

студентів та аспірантів навколо тих ідей, що спрямовані на постійне підвищення якості освіти, аби та відповідала викликам не лише теперішнього часу, а й майбутнього. Успіх Сумського державного університету він вбачає якраз у тому, що тут сформоване ціннісне поле, у якому однодумці виконують спільні завдання, адекватно розуміючи місію університету сучасного зразка. Для закріплення лідерських позицій, на думку С. Курбатова, у СумДУ необхідно звернути більше уваги й ідентифікувати гуманітарні напрямки діяльності.

«СПАЛАХ» ВІД «JTEENS»

«Дедлайн»... Для когось – це нове слово іношомовного походження, а для когось – це ніби наступний «Finish», принаймні таким воно є для «акулят» Школи журналістики СумДУ, які працюють над новим 80-м випуском видання молодіжних громадських організацій північно-східної України «Спалах».

– наповнення журналу, яку молоді журналісти готові виконувати з величезним натхненням і відчуттям відповідальності».

СумДУ завжди був гарним другом для «Спалаху», адже випускники кафедри журналістики писали в журнал матеріали впродовж багатьох років, поступово автори змінювалися, тепер ось естафету передано вихованцям Школи журналістики університету. Для акулят пера – це неймовірний досвід спробувати себе в написанні матеріалів у різних інформаційних жанрах не лише про громадські організації свого міста, а й про харківські, полтавські, донецькі, дніпропетровські, луганські, запорізькі та чернігівські ГОшки!

Керівник школи журналістики Марина Осюхіна розповідає про роботу її учнів: «Юні журналісти вже близько двох років співпрацюють із «Спалахом» – відвідують заходи, тренінги різних громадських об'єднань, із задоволенням пишуть про них. Погляд школярів завжди цікавий та неординарний – широ, неупереджено дивуються усьому, намагаються розібратися в кожній деталі, тому їхні публікації завжди особливі. Дуже приємно, що СОКМО розгледів у нас цей потенціал та довірив надзвичайно почесну місію

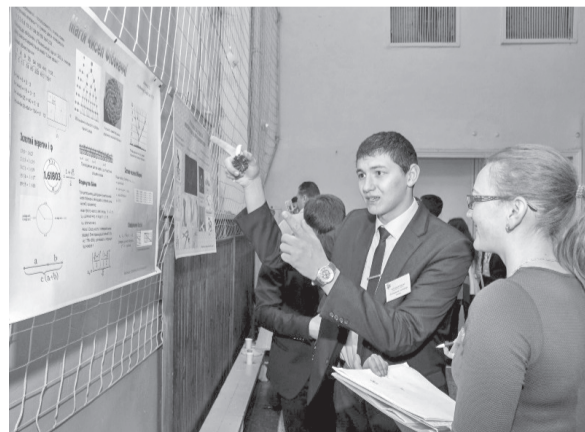
«JTeens» (журналісти-старшокласники) також у захваті від можливості писати не просто для блога чи сайта, а друкованого періодичного видання. На запитання, а що особисто тобі дає можливість писати для друкованого видання, Наталя Лавірко відповіла так: «По-перше, оскільки я одинадцятикласниця, то планую свій вступ на факультет журналістики завчасно, а для реалізації своєї мети потрібні публікації в медіа. По-друге, коли є про що розповісти, особливо якщо це важлива й корисна інформація, то чому б цього не зробити?».

Тож наповнення матеріалами «Спалаху» та «відточення» майстерності акулят пера – це дві невід'ємні справи, результат яких не змушує чекати на себе – чотири рази на рік друком продовжуватиме виходити видання молодіжних організацій північно-східної України «Спалах», що випускається Сумським обласним комітетом молодіжних організацій (СОКМО) в рамках проекту «Школа громадської активності» за підтримки The National Endowment for Democracy.

ВІДКРИЙ СЕБЕ

Наприкінці минулого року в СумДУ відбулася сьома студентська конференція «Перший крок у науку», одним із організаторів якої є НТСА (наукове товариство студентів (слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених). Упродовж року близько 150 студентів 1-2-х курсів та школярів області спробувало себе у ролі науковця, змагалися за першість в одній із семи секцій.

Кожен із учасників заздалегідь готувався до конференції – розробляв стенд до своєї теми або ж писав тези своєї наукової роботи, яку потім презентував присутнім. Зокрема робота конференції проходила за такими напрямками, як математика, математична фізика, комп'ютерна наука, біофізика та харчові технології, ядерна фізика, сучасні технології в медицині, нанотехнології, філологія в сучасному суспільстві, держава і право, сучасні медіатехнології та інші.

Разом вони охоплювали дуже широкий спектр наукових галузей.

Перед учасниками виступив доктор фізикоматематичних наук А. С. Опанасюк, який продемонстрував зразок правильної подачі доповіді науковця. Зокрема розповів про найновіші досягнення науки, техніки та їх майбутній розвиток. А ще зазначив, що за наукою наше майбутнє, а без неї ми не лише не відвідаємо інших планет, а не зможемо уберегти і власну. Розповідаючи про інновації, наприклад про 3d-принтер

(який, до речі, вже є в СумДУ), про черевики, що змінюють свій колір за вашим бажанням, про міні-комп'ютери та інше, вчений періодично жартував: «Цей винахід вже є у продажу, можете придбати», хоча й коштують вони, зрозуміло, не копійки.

Після відкриття конференції всі учасники розійшлися по аудиторіях, які й стали для них «дебютними кімнатами». Як зазначив голова наукового товариства університету Михайло Оприско: «Нехай ця конференція виправдає свою назву й дійсно стане для всіх учасників справжнім першим кроком у науку, за яким будуть другий, третій і багато наступних».

Для кращого розуміння серйозності підготовки учасників, можна ознайомитися з деякими назвами їх наукових робіт: «Аналітичне розв'язування задач нарисної геометрії про визначення лінії перетину тіл обертання» (В. Костенко, студент), «Квантові криптосхеми» (Д. Таранова, студентка), «Майбутнє чорних дір» (В. Побаранчук, студент), «Інфографіка – самостійний жанр чи додаткова форма комунікації?» (Д. Данилова, учениця), а взагалі переглянути повний перелік кожен бажаючий може за таким посиланням: http://lib.sumdu.edu.ua/library/docs/rio/2015/zbornik_pershuiu.pdf

Матеріали підготувала
Дар'я ДАНИЛОВА,
школа журналістики СумДУ.

ПРОЕКТ – ЗАВЕРШЕНО, ІНІЦІАТИВА – ТРИВАЄ

Наприкінці 2015 року СумДУ підбив підсумки трирічного проекту «Рівні можливості для здобуття професії молодими матерями-студентками у ВНЗ», метою якого стало сприяння гендерній рівності та поширення практик підтримки материнства у вищій школі.

За цей час розроблено й на базі СумДУ відпрацьовано унікальну модель ініціативи «Університет, дружній до сім'ї», укладено оригінальні програми та методики проведення семінарів-тренінгів із планування такої ініціативи для різних груп представництва багатьох вишів, проведено семінари-тренінги у 22 областях України та м. Києві. Результати наукової та практичної роботи проекту знайшли відображення у підготовлених 4 посібниках на тему проекту. Загалом участь у заходах проекту взяли представники 120 вищих навчальних закладів України, а семінари-тренінги відвідали 1106 осіб.

За три роки проекту діяльність Кімнати для батьків із дітьми користувалася чи не найбільшим попитом. Якщо на початку її відвідувачами у 80 % випадків ставали діти співробітників та викладачів і лише 20 % – студентів, то згодом співвідношення вирівнялося. За весь період відвідувачами стали майже 1800 дітей. На додаток до послуги з догляду за дітьми фахівці Кімнати разом із волонтерами провели і творчі заняття («Дитячі п'ятниці»), навчали дітей іноземної мови, розважали з нагоди свят. Діяльність Кімнати, що стала своєрідною візитівкою проекту, завжди викликала підвищений інтерес, тож відвідини її делегаціями різного рівня стало звичним явищем.

Увесь цей час Центр підтримки сім'ї та психологічна служба СумДУ надавали на запит психологічні та педагогічні консультації, проводили тренінги для студентства з питань планування сім'ї та репродуктивного здоров'я, видавали щомісячний електронний бюлетень «Сім'я як партнерство».

Заходи проекту не обмежувалися територією університету, постійно велася просвітницька робота із Сумською громадою – через відзначення Дня сім'ї, Дня матері, Дня батька тощо. Вуличні акції, конкурси, робота зі ЗМІ відображали головну ідею проекту – можливість, за наявності підтримувальних умов, плідного поєднання материнства/батьківства з професійною самореалізацією.

Ініціатива «СумДУ – університет, дружній до сім'ї», незважаючи на завершення проекту, не припиняє своєї діяльності й продовжує надавати послуги дітям, університетській спільноті, громаді Сумщини та всім зацікавленим.

Сторінку підготувала **Юлія САВЕЛЬЄВА**, керінік Центру сім'ї СумДУ

Наприкінці 2015 року СумДУ провів у Києві звітну конференцію за результатами проекту «Рівні можливості для здобуття професії молодими матерями-студентками у ВНЗ». Захід відвідала народна депутатка України Ірина Луценко, яка охоче поділилася своїми думками щодо ініціативи «Університет, дружній до сім'ї».

– На Вашу думку, яке законодавство могло б підтримати функціонування ініціативи «Університет, дружній до сім'ї»?

– Є Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Але те, що є на папері, не завжди є

свідомість. Рівні можливості, що надаються законодавством, повинні бути підтримані позитивними ініціативами. Те, що зроблено в СумДУ, і є такою. Передусім мають проводитися просвітницька, пропагандистська робота, виїзди, конференції, тобто все, що дозволяє обмінюватися думками, надихати.

но буде у сім'ї, настільки безпечно буде й у державі.

До речі, подібна дитяча кімната нещодавно з'явилася і у стінах Верховної Ради України. Зараз у нас багато засідань, чимало жінок затримується після роботи, оскільки працюють над

ВИХОВАННЯ МАЙБУТНЬОГО

в житті. Тому насамперед потрібно говорити не про законодавство, а про зрушення у свідомості. Надзвичайно важливу роль у цьому мають відігравати засоби масової інформації, які, на жаль, присвячують гендерним проблемам значно менше уваги, ніж потрібно.

Особливе значення має те, що ініціатива зі створення дружнього до молодих жінок середовища відбувається у вищій. Надзвичайно позитивна ініціатива, відтак, має бути підхоплена. Ми формуємо інше населення, інших громадян, іншу думку молодих чоловіків і жінок, які формуватимуть суспільну думку, культуру відносин. Вищі – це початкове виховання майбутнього суспільства.

Формується нове покоління. Ми виходимо на новий етап розвитку України, європейської України. В Європі практика створення дружнього до сім'ї середовища є сталою. Це – норма життя. Чи можна закріпити кімнати для дітей на зразок тих, що створюються у вищих, законодавчо? Сумніваюсь. Єдине, можна певною мірою зобов'язати органи влади, керівників, однак у сферу приватного бізнесу не маємо права втручатися навіть із такими благородними намірами... Повторюю, потрібно змінювати

Дуже добре, що ініціатива дружності до сім'ї реалізується в період децентралізації влади. Наразі фінанси переходять громадам. Я знаю, що в багатьох містах є навіть профіцити місцевих бюджетів. Такі дії, як побудова дитячих садків, створення Кімнат для батьків з дітьми, мають підтримуватися місцевими органами влади. Це необхідно й з огляду на те, що Україна потребує омолодження трудового ресурсу. Якщо молоді не будуть створені умови, вона поїде туди, де такі умови створені, а Україна старітиме, втрачатиме динаміку розвитку.

Також надзвичайно важливою є робота із жінками й чоловіками, мікрокліматом у сім'ї. Займаюся ратифікацією Стамбульської конвенції (Конвенція Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами), у зв'язку з чим натрапила на жахливу статистику в Україні – щороку від рук чоловіків помирає до 14 тисяч жінок, а це більше, ніж помирає в Україні в ДТП, від інфекційних захворювань і навіть під час воєнних дій. До того ж половина жінок, які постраждали від насилля, були вагітними. Тож наскільки безпеч-

важливими законопроектами. Діти в цій кімнаті відпочивають, граються, там працює психолог...

– У своїй роботі команда проекту часто зустрічалася з побоюваннями ректорів ВНЗ відкривати таку кімнату, адже в законодавстві чітко не прописані особливості її функціонування, вимоги тощо, а тому невідомо, як бути в разі її перевірки численними службами. Що б тут, на Вашу думку, можна запропонувати?

– Ідея таких кімнат дуже правильна і повністю відповідає Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Можна посилатися також на Конституцію України. А загалом питання про законодавче підґрунтя позитивних ініціатив актуальне. Безумовно, потрібно розшифрувати на законодавчому рівні, що таке позитивна ініціатива. Обов'язково попрацюю над цим. І ми це зробимо. Але є ще й інший бік медалі: що не заборонено законом, те дозволено!

У контексті того, що прийнято Закон про вищу освіту, вишам надається велика автономія, значну роль відіграє студентське самоврядування. Ініціативи такого плану повинні стати і його справою.

■ СУМЩИНА БЕЗПЕЧНА

У СумДУ СТВОРЕНО ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ РЕГІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Останні дві зими для українців виявилися психологічно важкими: постійні переживання через події на Сході країни, скорочення робочих місць, постійне зростання цін і не менш стрімке падіння курсу валют... Перелік причин можна продовжувати, але одним із основних важелів впливу на суспільні настрої є постійне почуття небезпеки, що чатує на українця майже в кожній сфері його життя. Аби зменшити ці переживання і розробити стратегію стабільності, створений Центр досліджень регіональної безпеки в СумДУ (rcrs.sumdu.edu.ua).

Метою новоствореного Центру є гуртування зусиль науковців, громадськості, волонтерських та патріотичних організацій, формування середовища для аналізу проблем, що негативно впливають на стан безпеки та стабільності в регіоні, сприяння органам влади у підтримці стабільності та мінімізації ризиків за умов зростання соціальної напруги в суспільстві тощо. Безпосереднє керівництво Центром здійснюватиме молодий науковий співробітник університету **Микола Назаров**, який розповідає:

– Будемо займатися дослідницькою, аналітичною, інформаційною та просвітницькою роботою, спрямованою на вироблення пріоритетів регіональної політики безпеки. Також у наших планах запровадження нових інструментів неформального навчання, наприклад навчальних курсів, дебатів, ділових ігор, тренінгів для набуття навичок критичного мислення та оцінювання ситуації, вміння протистояти інформаційному впливу. У пріоритеті, зокрема, моніторинг громад-

ської думки населення Сумської області з питань політики безпеки та ставлення жителів області до цих питань, включаючи проблематику європейської та євроатлантичної інтеграції України.

Центр уже одержав грантову підтримку, підписав договір про співпрацю із Центром інформації та документації НАТО в Україні, став організатором круглого столу «Сучасні виклики безпеки для Сумського регіону». У планах – регулярний випуск інформаційного бюлетеня, проведення тематичних лекцій та семінарів, а також організація обласної школи з основ безпеки.

Усі, кому цікава робота Центру, можуть звертатися в аудиторію Г-711 або зв'язатися з організаторами в електронному режимі на сайті або в соціальній мережі [facebook.com/research.sumy/](https://www.facebook.com/research.sumy/)

Марина ОСЮХІНА, аспірантка

На фото: дискусія щодо різних аспектів безпеки регіону, проведена Центром у Літературній вітальні СумДУ

■ АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ

ЯК ЦЕ – НАВЧАТИСЬ В УНІВЕРСИТЕТІ ПОРТУГАЛІЇ?

Ми ніколи не можемо стверджувати на сто відсотків, де проведемо наступний рік, два, три, зустрінемо Новий рік та нових друзів, вивчимо якусь мову та навчимося товаришувати. Можемо сумлінно планувати, шукати можливості у просторах Інтернету, але зазвичай версія, яку підкине життя, – значно цікавіша. Моє життя подарувало мені безцінний досвід річного навчання в університеті португальського міста Порто. Хоча «подарувало» – невдале слово: необхідно було пройти конкурсний відбір на основі навчальних досягнень, знання мови тощо. Речі зібрано, телефон заряджений, а посадкові талони вже чекають нетерпляче свого часу в напличнику.

Освіта за кордоном значно відрізняється від процесу одержання вищої освіти в Україні. Досить часто чуємо формулювання «європейський диплом», «європейська освіта» разом зі словосполученнями «більше можливостей», «вищі зарплати», «якісна освіта» і так далі. Ми так звикли до цих стереотипів, що край рідко замислюємося над тим, чому так.

Долаю понад 4 тисячі кілометрів двома літаками із двогодинною перервою у Женеві. Свіжий круасан із кавою та французьке оточення знову примушують задуматися про вивчен-

ня ще однієї мови. Перевірка документів (на жаль, для українців займає багато часу), посадка. І ось дещо захмарений Порто зустрічає своїми дивовижними мостами через річку Дору. З аеропорту ходить метро – забираю багаж, швидко і зручно дістаюся свого нового місця мешкання. Сходить сонце. Змінюю статус Facebook на «переїхала до Порто» – півсправи зроблено. Завісу відкрито.

При першій зустрічі з організаторами програми в університеті нам видають сім-картки та пояснюють, як ними користуватися, де розташовані факультети, як користуватися проїзними на метро, де харчуватися, реєструватися в імміграційній службі й таке інше. Перше, що кидається у вічі, – майже абсолютний перехід у режим «онлайн». При зарахуванні студент одержує персональну сторінку на сайті університету (логін та пароль для неї), де може переглядати зміни у розкладі, оновлення оцінок, повідомлення від викладачів та доступні матеріали (лекції, презентації, додаткову літературу) з курсу. Наприклад, упродовж семестру студент-бакалавр у Португалії має вивчити не менше 30 кредитів. Має право зайти на сайт факультету, переглянути й вибрати список предметів, які хоче вивчати, зареєструватися на них та одержати доступ до матеріалів курсу. Після цього він може відвідувати лекції, а протягом двох тижнів змінити обрані предмети, якщо матеріал/викладач/курс його не влаштовує.

Тут немає розподілу на лекції та практики. Є заняття, під час якого викладач веде вільну дискусію зі студентами, пояснює матеріал та відповідає на запитання. Для того щоб поспілкуватися із адміністрацією чи ректором, достатньо зареєструватися на зручний для вас (або вільний у системі) час, зазначивши сут-

ність проблеми, сферу питання і так далі. І, звісно, необхідно не спізнуватися на зустріч.

Часом додаткова література буває доступною лише в читальних залах бібліотеки (або навіть платною, коли книжка доступна лише на Amazon або eBay). І тоді доводиться вишукувати на просторах Інтернету хоч якісь версії – альтернативи пропонують викладачі. Вони приходять на пари із роздрукованими та роздають їх у разі необхідності. Кожен пояснює регламент: можна ходити на лекції, отримувати бали за відвідування, написати два «модулі» та одержати оцінку без екзамену. Кожен вибачається за «легку англійську», яка виявляється в разі краща за ваші натягнуті В2. Ви сидите й думаете, «куди потрапили, і що з цим усім робити», час від часу дивитесь в перекладачі нове слово. Вперше пишете лекції англійською, роз'яснюючи для себе якісь слова, терміни, робите помітки. І так виходить, що ваш конспект – трьома мовами. А потім збираєтесь із силами і втягуєтесь у робочий ритм.

Знайомитеся зі студентами з Румунії та Молдови, яких виявляється найбільше. Пишете проект із дівчатами з Латвії та Швейцарії. Навчання іншою, нерідною мовою – це виклик для себе. Воно вимагає втричі, в'ятеро більше наполегливої роботи: над собою, над мовою, над матеріалом. Продивитися матеріал перед парою – вже не вихід, необхідно щодня опрацьовувати матеріал, готуватися та читати додатково, бо на лекціях вам дають «мапу», дійти ж до «скарбу» маєте власноруч. Раптом знайомитеся із місцевою студенткою, яка радо показує вам місто, трішки вчить мови та показує найкращі місця відпочинку. І ви твердо обіцяєте собі підтягнути англійську. Бігаєте суботами та надихаетесь океаном.

Десь на третьому тижні розумієте, що дівчата з Молдови говорять російською, і це дещо полегшує ситуацію. Тижні на п'ятому починаєте писати есе – реферат – з Public Finance, спочатку українською, а потім перекладаєте на англійську. Працюєте в університетській бібліотеці, адже вдома проблеми з Інтернетом, а в бібліотеці настільки комфортно, що готові тут

жити. Друкуєте реферат на принтері в університеті, яких тут по одному на кожен поверх. Друкуєте безкоштовно (3 центи за сторінку), адже на вашому акаунті спочатку 9 євро, які ви можете витратити на друк. Задоволено здаєте реферат в останній день і починаєте підготовку до першого тесту. Напередодні розбираєте приклад минулорічного тесту, відчуваєте себе на мить Сократом («Я знаю, що я нічого не знаю») і заповнюєте «пробіли» у знаннях за останні декілька днів.

І ось він – день Х. День тесту. Пишете його у величезній аудиторії, яку до цього бачили лише у фільмах про американські університети: довгезні лави для одного студента. Користуватися мобільним телефоном заборонено, дають півгодини на пошук калькулятора. Ви біжите в бібліотеку, де щедрі португальські студенти позичають калькулятор на одну пару. І ось тест написано, і ви втомлені, але задоволені дозволяєте собі поблукати вечірнім Порто, спробувати місцеві традиційні смаколики, як-от «паштет де ната» або «галао». Проте навчання триває... І вам починає здаватися... Ні, ви точно впевнені, що все у вас вийде!

Лера БІЛЕНКО,
МК-21

■ МЕДІАГРАМОТНІСТЬ

НЕ ПОТОНІ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ ЗЛИВІ

Інформаційна війна, фейки, маніпуляції, дегуманізація, пропаганда й дезінформація – явища, з якими зіштовхуємося ледь не щодня за посередництва телебачення, радіо, соціальних мереж та інших медіа. Як уберегти себе від неконтрольованого потоку інформації та розвинути навички критичного мислення? Саме на це й намагалися відповісти організатори тренінгу, на якому йшлося про медіаграмотність.

Уже п'ять років Академія української преси (АУП) працює в напрямі медіаграмотності. Спершу дисципліну «медіаграмотність», яка мала зорієнтувати дітей в інформаційному просторі, намагалися включити до шкільної програми шляхом подання відповідного законопроект до Верховної Ради України. Але все загальмувалося на стадії тестового режиму та самовільного включення в деяких школах цього предмета до програми.

Останній проект АУП спільно з фондом IREX та організацією StopFake Україна під назвою «Медіаграмотність для громадян» охопив 14 областей країни. Не стала винятком і Сумщина. Для кожної

області-учасниці підготовлено по 30 тренерів, які зобов'язалися освітити ще 30 громадян віком від 18 років. Таким чином, країна стала багатшою на 13 030 медіаграмотних людей.

Студенти СумДУ також одержали можливість стати частиною новоспеченої медіаосвіченої «еліти». У Літературній вітальні студентка третього курсу Веретенник Ганна провела перший тренінг для молодших колег і колежанок. Програма складалася з трьох частин: «Інформація та мас-медіа», «Маніпуляції та боротьба» і «Мова ворожнечі». Кожна сесія спрямована на одержання учасниками певних знань саме через практичні завдання. Студенти працювали в групах, робили порівняльні характеристики окремих явищ медіаграмотності та формували нові навички.

«Майбутні журналісти, першокурсники спершу дещо розгубилися, соромилися говорити, проте

згодом контакт налагодився, пішла дискусія, групові завдання. Учасники почали ставити запитання, що свідчить про зацікавленість матеріалом. Сподіваюся, що тренінг допоміг їм подивитися на мас-медіа з іншої, більш критичної точки зору», – розповідає Ганна.

Медіаосвіченою є людина, здатна проаналізувати медійний продукт на наявність у ньому неправдивої інформації, маніпулятивних складових, а також визначити мету, з якою він створений та

донесений до аудиторії. Існує багато критеріїв для різних видів засобів масової інформації, за якими можна аналізувати медійний продукт.

За даними Київського міжнародного інституту соціології в Україні 84 % людей довіряє інформації, одержаній з телебачення. Ось деякі з основних запитань, які варто поставити собі після перегляду того чи іншого телесюжету. Чи відповідає зображення на екрані коментарям журналіста? Чи знаєте ви про цей факт з інших джерел? Чи замовчується якась інформація на тому чи іншому каналі? Хто або що є джерелом інформації? Чи можна довіряти цьому джерелу? Яка професійна репутація експертів, що дають коментарі? Якщо не знаєте, то завжди можна пошукати в Інтернеті.

А телесюжет є маніпулятивним, якщо зображується неймовірна історія, використовується гостра емоційна лексика, містяться оцінні судження журналіста й очевидців тощо.

«Довіряй, але перевірай» – говорить народна мудрість, і в ситуації інформаційної війни, що триває сьогодні у вітчизняному інформаційному просторі, вона як ніколи є актуальною.

ВІРТУАЛЬНА РЕАЛЬНІСТЬ. ЛИШЕ ШКОДИТЬ ЧИ... ЩЕ Й ЛІКУЄ?

Комп'ютерні ігри міцно ввійшли в наше життя, зайнявши почесне місце лідера серед безлічі способів організації молодіжного відпочинку. Віртуальна реальність завдячує своїми безмежними можливостями, а індустрія комп'ютерних розваг щороку підносить геймерам усе нові й нові ігри. Про шкоду комп'ютерних ігор сурмляють усі навколо. Особливо хвилює питання ігрової залежності батьків, чий діти проводять весь вільний час біля монітора. Чи лише небезпечний такий відпочинок, чи все-таки можна із цього почерпнути щось корисне?

Реалії сучасного світу влаштовані так, що будь-яке нове явище в суспільстві впливає на нього або добре, або погано. Так, комп'ютерні ігри викликають різку негативну реакцію. Правозахисники, психологи, юристи готові рвати на собі волосся, нав'язуючи свою точку зору про шкоду такого роду електронних розваг. Проте є й захисники цієї сфери. Зокрема Джейн МакГонігал – єдина у світі жінка-футурист та геймдизайнер. Вона втілила свої ідеї в кількох серйозних проектах. Наприклад, за допомогою гри «I Love Bees» («Я люблю бджіл»), що базується на вірусному маркетингу, вона створила базу свого успіху. Їй вдалося використати знання, вміння та ідеї в програмах досліджень в Інституті майбутнього (Institute For The Future), де вона керує відділом аналізу відеоігор. Саме там був створений популярний в американському сегменті Інтернету проект «World without Oil». У ньому гравців потрібно уявити сценарій вичерпання нафти на планеті й подолати наслідки віртуальної глобальної кризи. Мета розробників – змусити людей інакше поглянути на всі свої звички.

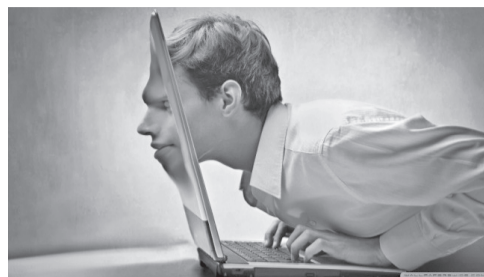
Ще один проект альтернативної реальності – «Superstruct». Авторам удалося залучити геймерів для вирішення особливо важливих проблем, здатних поставити наше майбутнє під

загрозу. Так, «піддослідним» удалося знайти безліч шляхів вирішення таких проблем, як забруднення довкілля або нерозвиненість соціального захисту. Підсумками й статистикою таких проектів користуються провідні вчені світу під час створення своїх програм для поліпшення умов життя на Землі. Виникає запитання: наскільки правдивими можуть бути результати такого експерименту? Тож потрібно взяти до уваги те, що фахівці Інституту майбутнього вже понад п'ятдесят років трудяться для найбільших корпорацій світу, що цікавлять бажаннями клієнтів і користувачів. Подібний рівень попиту свідчить про досить точні одержані дані внаслідок досліджень. Утім основна мета ігор цього інституту полягає у моделюванні нашого майбут-

нього прямо зараз. Так, стає можливим найбільш точно прогнозування на конкретних даних і висновках, що приносять розробникам самі гравці в процесі своєї розваги. Щоб цього досягти, застосовуються відомі в ігровій індустрії технології. Завдяки Джейн МакГонігал сьогодні ігри допомагають вивчати складні соціальні та екологічні проблеми.

На основі досліджень Інституту майбутнього Джейн, крім електронних проектів і винаходів, написала власну книгу «Reality is broken» («Порушена реальність»). Вона починає розповідь із того, що людство з кожним роком усе більше витрачає часу на віртуальні розваги – пересічний мешка-

нець країни з розвинутою економікою проводить за комп'ютерними іграми більше 10 000 годин. Дивно, але стільки ж ми витрачаємо й на шкільну освіту. Джейн у такому не вбачає нічого поганого: «Це не повинно нікого лякати, адже самі ігри привносять у наше життя відчуття продуктивності та мети». За її словами, відеоігри вчать розуміння суспільного устрою, надають соціальним відносинам творчого змісту, викликаючи у нас почуття приналежності до чогось грандіозного. Примітно, що МакГонігал у своїх висновках завжди дає посилання на дослідження, які показали позитивний вплив комп'ютерних ігор на реальний світ.

Проте Джейн не єдина, хто так активно захищає електронні розваги. Не так давно вчені офіційно встановили особливу роль ігор у розкритті кращих рис характеру як у дорослих, так і дітей. Дослідники дійшли спільного висновку, що якщо гравці здійснюють у віртуальному світі добрі справи, то й у реальному житті поведуться аналогічно. Вони провели дослід для дітей віком від чотирьох до дев'яти років, які грали в «Super Mario Sunshine», де за умовами програми до завдання входили прибирання сміття та підтримання чистоти. Як наслідок, після гри вони втричі частіше викликалися допомагати в прибиранні будинку.

Американські вчені спробували пояснити ще один результат своїх досліджень, що описує позитивний вплив відеоігор на зір. Проведене дослідження доводить, що впродовж місяця (по кілька годин на день) у тих, хто сидів за комп'ютерними ігра-

ми, зір стабілізувався на 20 відсотків. Тобто в тих випробовуваних, хто страждав погіршенням зору, лікарі спостерігали тенденцію до його корекції, а у тих, хто був упевнений у своєму «орлиному» зорі, лікарі не виявили погіршень. Також експерименти показали, що люди, які страждають арахнофобією (патологічним страхом перед павуками), клаустрофобією (страхом замкненого простору) і акрофобією (страхом висоти), за допомогою комп'ютерних ігор можуть значно поліпшити своє самопочуття. У ході експерименту хворим арахнофобією запропонували грати в «Half-Life», де доводилося боротися із численними монстрами й мутантами, а хворим на клаустрофобію та акрофобію – в «Unreal Tournament», де персонажу потрібно вести битви в тісних лабіринтах і висотних будівлях зруйнованого війною мегаполіса. Після сеансу медици фіксували значне поліпшення стану хворих.

Інше дослідження показало, що ігри змінюють наше уявлення про самих себе. Наприклад, володіння привабливим аватаром у віртуальному світі «Second Life», можливо, зробить вас більш упевненим у собі в реальному житті. У гравців з подібними аватарами поліпшувалось уявлення про самих себе реальних, підвищувалася самооцінка, а шанси на побудову успішних стосунків із протилежною статтю збільшувалися. Адже, на їхню думку, якщо у віртуальності у них усе вийшло, тоді й у реальності теж повинно все скластися. Джейн МакГонігал не єдина, хто шукає способи довести корисність ігор та використовує це як засіб допомогти суспільству.

Тож можемо стверджувати, що віртуальна реальність дає людям можливості для самореалізації. В Інтернеті сотні й, можливо, навіть тисячі прикладів того, як завдяки цікавій RPG або крутому бойовику хтось зробив кар'єру, хтось змінив свої погляди на життя, а комусь, врешті-решт, удалося розширити свій кругозір.

НЕХАЙ ДИТИНА КОДИТЬ

Лікар Комаровський, авторитет багатьох українських родин, радить обмежувати «екранний» час для дитини двома годинами. Комп'ютер, планшет, телефон, телевізор – дві години на все про все. З точки зору лікаря, це – правильно. Проте часу, напевне, замало, щоб не відставати від постійних оновлень, які відбуваються у світі комп'ютерних технологій. А що думають про взаємини дітей та програмування, скажімо, учасники проекту TEDx (всесвітня некомерційна організація, глобальна платформа, що підтримує ідеї, які змінюють світ за допомоги різних ініціатив)?

Професор Масачусетського технологічного університету Мітч Реснік вважає, що новітні технології є ще одним способом самовираження людини. Навчивши дитину створювати програми, їй дають нову можливість втілювати ідеї. Що було в її розпорядженні? Олівці-фломастери-фарби, клей-ножиці-папір, конструктор, пластилін, інші матеріали, а також музику, танець, мову. Тепер дитині доступні нові можливості, такі як, наприклад, Scratch – доступна і старому, і малому мова програмування, якою можна створювати інтерактивні листівки, ігри, мультики, презентації, тобто усе, на що вистачить фантазії. Це проект групи Lifelong Kindergarten у MIT Media Lab.

Реснік переконує, що в XXI столітті мало просто «розбиратися» в гаджетах – треба «опановувати» технології,

вчитися використовувати їх творчо. Судячи з кількості та якості проектів, створених на Scratch, тисячі дітей оцінили новий інструмент і навчилися його застосовувати для розваг, навчання, привітань зі святами та вирішення повсякденних завдань.

Поки що більшість підлітків залишаються користувачами – вони переписуються в соцмережах, шукають інформацію в Інтернеті, грають в ігри, однак самі нічого не створюють. Навіть не знають, які можливості перед ними відкриті. На думку Мітча Ресніка, у суспільстві залишаються тривікими уявлення, що програмування доступне лише для вузького кола знавців. Насправді ж людство вже минуло цей етап: володіти мовами програмування сьогодні настільки ж необхідно, як читати або писати.

Лінда Люкас, програміст, інструктор із програмування й дитяча письменниця, вважає, що програмний код – це нова універсальна мова, серед яких раніше була поп-

музика та гроші. Діти могли б із легкістю її вивчити, якби не стереотипи батьків, що програмування – це щось нудне, незрозуміле чи навіть магічне. Більшість із нас не може пояснити їм, що таке Інтернет, як машина дізнається, що робити, коли натискають ту чи іншу кнопку. Ми звикли взаємодіяти з комп'ютером через веселенький інтерфейс, не задумуючись, що відбувається всередині. Люкас переконана: якщо ми не дамо дітям відповіді на ці запитання, то виростимо не творчих особистостей, а споживачів. Тому 2014 р. вона створила для дітей книжку «Привіт, Рубі!», у якій пояснила, що таке кодування та як воно працює.

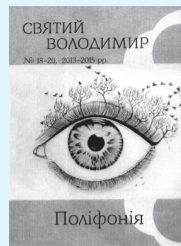
У 2012 р. десятирічний хлопчик Джонатан Бачанан прославився як наймолодший розробник додатків для iOS, чию програму взяли в Apple Store. І ця програма не для розваг – Джонатан задумав її, щоб допомогти іншим дітям вивчати математику. Він також починав зі Scratch, а потім, зрозумівши принцип, пішов далі. При цьому на роботу мав 15 хвилин вранці та не більше години ввечері. Школа не забезпечувала йому можливостей розвивати такі вміння. У своєму короткому виступі на TED він перерахував з десяток мов програмування, які зміг вивчити навіть за таких умов. Вочевидь, не кожна дитина так зможе, але прецедент красномовний.

Тож якщо малеча цілодобово сидить за іграми чи не вилазить із соцмереж – це може означати, що дорослі ще не показали їй спектру можливостей, не переорієнтували її та самих себе на творче ставлення до новітніх технологій. Дякувати ентузіастам, адаптованих для дітей курсів, навчальних програм і книг для цього вже створено чимало – встигай лише вчитися.

Сторінку підготували:
Денис ЯСИНСЬКИЙ (ЖТс-52),
Яна ГИРИЧ,
Вікторія ВЕРТІЛЬ (МДм-51)

У гостях у «Святого Володимира»

Щороку в Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка виходить літературний альманах «Святий Володимир», у якому друкуються твори студентів та викладачів. У номері, який щойно вийшов друком, «гостями» стали вірші та проза й представників СумДУ. Зокрема – вірші Юлії Козир (випускниця кафедри журналістики та філології, яка нещодавно

захистила кандидатську й викладає на рідній кафедрі) та Наталії Пищик (випускниця кафедри перекладу, переможниця декількох літературних конкурсів, зокрема й цьогорічного «Альтер-его» в СумДУ), а також проза четвертокурсниці Інни Хоменко (ЖТ-21).

Василь ЧУБУР,
член Національної спілки
письменників України

**Юлія
КОЗИР**

РОЗПУСКАЮТЬСЯ КВІТИ ДУШІ

***
Чи легко витирати пил з полиць
Розірваною на шматки фатою?
Співати про кохання долілиць
І рятувати думку від застою?
Нелегко, особливо перед сном,
Глибоким, як колодязь у Тиниці,
І особливо, коли ти багно
Не вчишав ні разу із криниці.
І коли ти не ставив запитань:
«А як не спати? А чому не спати?»
І коли в тебе не було вагань:
«Чи правильно, що я не тинь, а мати?»
Чи правильно, що я даю життя?
Та хто я? Та яке я маю право
Так просто випускати це дитя
У світ страждань, у покоління трави?
А, не дай Боже, випущу й засну –
Чи ж видерусь із глибини криниці
Очищена від бруду і від сну,
Спокійна і нарешті світлолиця?

***
Ми – верблюди, в нас верби на думці,
В нас калина горить, як окалина,
Снів колючки тягаємо в сумці,
Дістаємо, щоб сіяти всюди...
Ми сховались в небесні підвалини,
Де шури на одній грають струнці,
Пхають носики в темні проталини,
Давлять нас у верблюдячі груди.

***
Свіча збирає віче наді мною.
Свіча у вічність кличе – я стою,

Не варта ані миру, ані бою,
Я гину в піднебесному бою.
Свіча у вічність кличе, догоряє,
Я віск збираю та ліплю нову...
Він знов до мене тихо промовляє,
І знов чомусь тримає на плаву.
Свіча, ти зазирнула мені в вічі,
Ти ввічливо увічила мій вік.
Ти мою руку обпікала тричі
І тричі зупиняла мій язик.
А свій язик – вогненний і щедротний –
Ти іскрою – по всіх провідниках.
Цей час, свіча, свій час – він поворотний,
Величне сонце у земних руках.

***
Те саме небо, і сонце те,
І хмари пливуть ті самі.
Життя травинкою проросте
І скаже «спасибі» мамі.
І тільки-но ми перейшли межу,
Не кажемо вже «спасибі».
Дядьки газони весь день стрижуть,
Живемо все даліше від хліба.
Ті самі в душах ми орачі,
Хоч зараз не плугом – криком.
Чекай минулого і мовчи.
Біжи, визирай із вікон!
Лінія часу петляє знов:
Нуль, одиниця, вісім.
Схрещений нуль – це важка любов,
Фатум блукання в лісі.
В лісі з трьох сосен і двох світів,
І ніде між них орати.
Метелик на губи нечутно сів –
Твої благодатні грати!

***
Все скінченне, скінченне, скінченне,
Все викрапє з рук, дрібно-дрібно...
Я старалась поводитись чемно,
Та нікому це вже не потрібно.

Посміхнуся і мовлю «спасибі»,
Грошенят у кишеню підсуну.
А у жмені – зачасна риба,
Її не хочеться пити – їй сумно.

І слизька вона, як моя правда,

І безмовна, як істина вища.
Мені Бог так багато добра дав,
А я з нього роблю попелище.

Я влаштую вогненний екзамєн,
Все, що тлінне, руйнує свободу.
А сама прокрадуся низами...
Моя рибко, ховайся у воду!

**Наталія
ПИЩИК**

ТИХШЕ, ЗИМА!

***
Тому що ніхто вас не вкриє колісь із головою
Бавовною чистою, мов плащаницею, спати,
Тому що ніхто не вестиме вас гордо до страти,
Не буде ридати над теплою, теплою кров'ю,
Купатись, купатись у срібній великій купелі –
Летять на руїни качки та ще й лебеді білі,
І будуть здіймати маленькі смішні срібні хвилі,
І пір'я, і пір'я, мов манну, скидати у неї...
Жінки на Голгофу їтимуть, не знаючи втоми,
Нестимуть вино та хліби, свіжоспійману рибу,
Її насититься тільки один їхній глиняний ідол,
А більше не стане ні їжі, ні трунку нікому...

***
«Луци горох-но», – дічина каже тихо.
Коси її довгі-довгі та чорні-чорні.
Очі її сон-трава – величезні й сонні,
І довгі вії густі, і важкі повіки
Падав горох, гулав радісно по підлозі,
В'юнко із пальців тікав – прорости б, ожити!
Сонце проміння своє почало гасити,

не пальто чорного кольору. Із взуття – чобітки на високих підборах... При погляді на таку красуню всередині мене відбувалися якісь дивні метаморфози: наче й доглянута така, гарна, а дивись на неї й не відчуваєш від неї ніякого тепла, навіть якийсь незрозумілий холод починає підступати до серця.

Коли авто поїхало, дівчина спитала в перехожого, чи може той дати прикурити. Тримаючи сигарету, вона присіла на лавочці біля мене, і я побачила на її обличчі дві солоні доріжки. Запитала незнайомку, чи можу їй чимось допомогти? Але запитала так, із ввічливості, бо чим насправді можна допомогти дівчині, яка сиділа й ревела через банальну сварку із коханим? Відповідь не забарилася й обпекла, зруйнувала моє уявлення про світ інтимних стосунків, у якому є лише біле або лише чорне. Але водночас і якимось несподівано окриллила: «Не дай себе занепасти. Свою душу і своє тіло. І не намагайся відчутти смак чужого щастя. Я хотіла бути найщасливішою, але переконалася, що на згарищі нічого нового збудувати не можна...»

Нашу випадкову розмову перервала бридка жаба, яка заплигала коло моїх ніг, від чого стало мені нестерпно бридко й неприємно. Моя незнайомка мовила: «Не бійся жаби й всього бридкого, що повзає й бігає у людини під ногами. Бійся їх у людині, бо того можеш не розгледіти, поки не укусь...» Дівчина підняла й невдовзі зникла за рогом.

Я поглянула на годинник – пара вже хвилин двадцять як розпочалося. Вирішила, що вже ніякого сенсу йти на неї. Дивилася на важке небо з навислими хмарами, вслухалася в гуркіт двигунів авто, що пролітали повз сквер. Раптом зрозуміла, що живу в маленькому вигаданому світі, що складається з безлічі таких дріб'язкових проблем, як на пару чи ні, що одягнути, як я виглядаю... Майже не згадую про більш глобальні проблеми, від яких залежить моє майбутнє. І не лише я. Забуваємо зателефонувати вчасно матері, рідко говоримо «кохаю тебе» близькій людині. Я звикла бачити лише зворотний бік медалі, забувши, що є інша, якої я ще не розгледіла. Конфуцій говорив, що випадковості не випадкові. Тож і зустрічі з незнайомкою також, мабуть, не випадкове. Про щось попередила, на щось натякнула...

Я зрозуміла, що самотність і душевне жебрацтво є дуже страшними. Особливо, якщо, жебракуючи, випрошують у долі кохання, незважаючи ні на нащо й не звертаючи уваги на інших. Раптом усміхнулася сама собі. Відчула, що я – принаймні поки що – щаслива, не знаю чому і як, але серце так підказало. А коли серце підказує, то йому варто вірити. Адже воно кохає мене, вірно, незрадливо. І його кохають. А як буде там, у майбутньому – побачимо...

Інна ХОМЕНКО

СУМНА МЕЛОДІЯ ДУШІ

Навкруги все як потрібно. Все як завжди.

А чи все «як потрібно» у мене? У голові набирала темпів карусель думок. «Чи правильно я живу?», «Я щаслива людина чи нещасна?», «А що таке щастя?», «Що одягнути завтра?», «У чому йти увечері гуляти?»... Звичні дівчачі проблеми. Головна з них – мій зовнішній вигляд. Навіть з деякими подругами через нього немає порозуміння. «Інно, чи не байдуже, в чому ти завтра прийдеш?», «Тобі що, робити більше нічого, як такі гроші на тональний викидати?» тощо. Мабуть, у кожного своя залежність. У когось нікотина, у когось любовна, а в мене – від одягу та косметики.

Вирішила присісти на кілька хвилин відпочити у невеличкому сквері, що знаходиться недалеко від нашого університету. Хаос думок в моїй голові зупинив гуркіт дверей від авто. «Ну й газуй далі, ненормальний! Думаєш, не проживу без тебе?! Давай, рушай до своєї старухи законної!». Така – от «Санта-Барбара», виявляється, буває не лише в телівізорі, а й наяву, навіть – поруч зі мною.

Я зробила вигляд, що нічого не почула й не помітила (хоча такі емоції навряд чи хтось із перехожих здатен не помітити), а насправді дуже добре розгледіла молоду дівчину років десь 20-25. Яскрава брюнетка з неймовірно гарним волоссям, яке на сонці просто сяяло, мов діамант. Чомусь одразу подумала, що воно нарощене або пройшло модну процедуру з випрямлення кератином. Обличчя її було «вдягнене» у яскравий макіяж, а нігті прикрашав яскраво-червоний лак. Сама дівчина вдягнута в дороге солід-

■ БАСКЕТБОЛ

ДО ЮВІЛЕЮ –
З ПЕРЕМОГАМИ!

Одночасно з відкриттям у 1966 році Сумської філії Харківського політехнічного інституту народилася там і баскетбольна команда. Вже наступного року вона стала чемпіоном із баскетболу серед вищих навчальних закладів нашого міста й завоювала кубок м. Сум. У вирішальному фінальному матчі в команді на чолі з Юрієм Костянтиновичем Бе-

всі гравці одержали звання кандидатів у майстри спорту. У сезоні 2003–2004 рр. команда посіла п'яте місце, а в 2005 році, на жаль, припинила своє існування, розпалася з різних причин.

Майже десять років команди СумДУ продовжували виступати в обласних та міських змаганнях, чемпіонатах України серед студентів. У цей час їх очолюва-

рестом грало кілька баскетболістів, які й сьогодні працюють у СумДУ: професор, д-р екон. наук Л. Г. Мельник; професор, канд. екон. наук О. І. Карпіщенко та доц. канд. техн. наук В. І. Савчук. Таким виявився перший спортивний трофей інституту.

За час свого існування команда (тоді ще СФХП) ставала чемпіоном міських та обласних змагань, брала участь у спартакіадах Міністерства вищої освіти СРСР, боролася за першість СДСТ «Буревісник». У різні часи за команду успішно грали, крім названих уже гравців, Станіслав Глибін, Геннадій Пшеничний, Сергій Дорошенко, Анатолій Хорошко, Валерій Кержаков, Олександр Дериколенко, Анатолій Хотєєв, Володимир Токарев, Олександр Котенко та ін.

Першого вересня 2001 року на базі СумДУ створена наймолодша баскетбольна команда першої ліги чемпіонату України – «Уніхім». Очолив команду відомий тренер Володимир Севастьянов. Вона брала участь у трьох чемпіонатах України першої ліги. Сезон 2001–2002 років виявився одним із найуспішніших: стали бронзовим призером чемпіонату,

ли: Юрій Берест, Володимир Телюк, Євген Заїкін, Леонід Мельник, Олександр Бережний, Сергій Дзюбенко, Олександр Мороз.

У 2014 році, коли вся країна переживала непростий час, розпочалося відродження баскетбольних традицій у СумДУ. За короткий час головному тренерові команди Ярославу Ковальову за підтримки ректора А. В. Васильєва, проректора О. В. Брижатога, голови громадської ради Л. Г. Мельника та заступника О. М. Дериколенко вдалося зібрати боекзатну команду, яка була заявлена до першої ліги чемпіонату України і за підсумками сезону 2014–15 рр. зайняла 9-те місце. Крім того, перемогла в обласних змаганнях серед вищів і зайняла друге місце в чемпіонаті Сумської області – «Лізі Сумщини».

На сьогодні команда виступає у вищій лізі чемпіонату України з баскетболу в дивізіоні «Б», лідирує в «Лізі Сумщини», а нещодавно баскетболісти СумДУ впевнено перемогли у регіональному етапі студентської ліги.

Олексій МЕЛЬНИК,
тренер, працівник спортклубу

БРОНЗА –
ДОПУСТИМИЙ МІНІМУМ

257 спортсменів із одинадцяти областей та столиці об'єднав чемпіонат України зі стрільби з лука в приміщенні, який утретє поспіль проведено в легкоатлетичному центрі ім. В. Голубничого (УАБС). У трійці призерів і команда, до складу якої входить Олексій Гунбін, майстер спорту України міжнародного класу, неодноразовий переможець чемпіонату країни в особистому та командному заліку, переможець Кубка України в командному заліку та Всеукраїнської універсиади-2015, призер міжнародних змагань у Словенії, Польщі. А ще – мій однокласник, магістрант факультету ІФСК. То чому б не поспілкуватися?

– Олексію, чи легко стати учасником, скажімо, командного чемпіонату України?

– Спочатку – подаєш заявку, потім проходиш медичну й технічну комісії, відбір до команди, який відбувається у ході індивідуальних змагань: троє перших – одна команда, наступні троє – друга й т. д. Як бачиш, легше не буває (жартує).

– Так, з медичною комісією все зрозуміло, а технічна навіщо?

– Проходить вона перед початком кваліфікаційної стрільби. Судді перевіряють відповідність матеріальної частини спортивним правилам. На луках не має бути заборонених сторонніх деталей, напальник має відповідати стандарту, стріли – підписані й неушкоджені...

– Досить-досить! Зрозуміло. А одержана «бронза» для тебе є успіхом чи оцінюєш якимось по-іншому?

– Скажу так, це допустимий мінімум. Перед чемпіонатом був на зборах збірної України, що проходили на базі олімпійського резерву під Києвом. Під час тренувань перенавантажився й утратив чутливість м'язів, яка відновилася лише до дня командних змагань. Через що кваліфікацію відстріляв слабо й посів лише 10-те місце, тож стріляти довелося разом з 23-м місцем...

– Дуже заплутано, поясни, будь ласка...

Спочатку спортсмени проходять кваліфікацію (взимку – 2 дистанції та 30 стріл), потім відбирають 32 перших (влітку – значно більше), а далі – змагаються за олімпійською системою: 1-й стріляє в парі з останнім, 2-й – із пере-

достаннім, і так далі. Я став 10-м, тому стріляв разом із 23-м. Відбувається стрільба на вибуття в кілька раундів. Потім формується команда, до нашої, крім мене, ввійшли Микита Шишкін та Олександр Скачко із СДПУ.

– А як працюється у команді?

– Кожен із трьох її учасників має випустити дві стріли. У команді працювати, як на мене, легше. Коротший шлях до фіналу. Менше стріл кожного разу. Усе залежить не лише від тебе, тобто маєш право на маленьку помилку, і психологічно легше, бо немає такої напруги, як в індивідуальному змаганні.

– Чи є у тебе свої власні методи досягнення успіху, так звані «маленькі секрети»?

– По-перше, треба добре виспатися перед грою, але не пересипати. Добре поїсти, але не переїсти, можна взяти шоколадку. Налаштуватися на перемогу та стабільну роботу. А все інше... Роби те, що тренер скаже, і все буде о'кей. Думаю покращити свої досягнення на всеукраїнських змаганнях серед найсильніших лучників, що відбудуться в березні.

– Окрім стрільби, вистачає енергії на інші захоплення?

– Певною мірою для будь-якого серйозного спортсмена захопленням (до того ж більш, ніж серйозним) є і навчання. Тож у бакалаврський період захоплювався комп'ютерною механікою на ТеСЕТ, тепер-от, на магістерському рівні, захоплююся медіакомунікацією на ІФСК. Крім того, учасник інтелектуально-психологічної гри «Мафія» за класичними правилами, також «Що? Де? Коли?», «Своя гра», які проходять у Сумах. Люблю ігрові види спорту: футбол, волейбол, баскетбол.

Тетяна РЕДЬКО,
МДм-51

КЛАВІШІ ТВОРЧОСТІ МАЙСТРА ПЕНЗЛЯ

Життя – як фортепіано. Білі клавіші – любов та щастя. Чорні – горе та смуток. Щоб почути справжню музику життя, потрібно доторкнутися тих і тих. Закон щасливого життя в тому, щоб у калюжах бачити зорі, а в захмареному небі помічати промені сонця, чи не так? Добре, що є люди, які своєю творчістю й натхненням розбавляють наші будні й дарують прекрасний настрій за будь-якої погоди...

Стримані відтінки холодних й те-

плих тонів кубізму вперемішку з легким імпресіонізмом – ось така індивідуальна творча палітра заслуженого художника України, голови Сумської обласної організації НСХУ Івана Гапаченка, виставка робіт якого демонструвалася в Літературній вітальні СумДУ. За словами самого митця, мистецтво можна порівняти зі спортом, але навпаки. У спорті все вирішують секунди, метри, а в мистецтві досягнення часом чи метрами й кілометрами не вимірюються – можна на-

писати картину як за декілька годин, так й за декілька років.

«Внутрішній світ митця відображається в його творчості. Колір у живописі настільки є визначальним, як і сам малюнок. Тому до кожної роботи підходу індивідуально, – розповідає художник. – Якщо задумав якусь тему, то вирішую передусім, як її обіграти в кольорі. Ось так і народжуються мої картини...» Його роботи наповнені здебільшого пейзажними композиціями. Реалістичні форми завдяки таланту нашого земляка перетворюються на неповторний букет образів...

Інна ХОМЕНКО,
ЖТ-21

«РЕЗОНАНС»

газета Сумського державного університету

«REZONANCE»

Sumy State University Press

Реєстраційне свідоцтво СМ №020

Перший номер газети вийшов у світ 29.10.1991.

Обсяг – 2 друковані аркуші, приведені до 8 полос формату А-3.

Віддруковано: ПБКФ «МакДен»,

м. Суми, вул. Тополянська, 16.

Адреса редакції:

м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2,

корпус «Г», кімнати: 1107, 1110.

Телефони: 687 850; 33-02-25.

Шеф-редактор

Олена Ткаченко

Редактор

Василь Чубур

Коректор

Ніна Гавриленко

Відділ інформаційно-редакційної діяльності

Автори фото:

Люділа Дудченко

Артем Саєнко

Богдан Черняков

Артем Прихода